

Landsfundur Javnaðarflokksins 1997

Kommunupolitikkur og kommunuskuld

– Spurningurinn um kommunuskuldina má loysast, áðrenn tosað verður um at leggja kommunur saman, heldur Birgir Mohr á Sandi, sum heldur, at kreppulánsgrunnurin hevði verið gott grundarlag fyri eina kommunalari útlíknung, sum hevur verið hornasteinurinn í kommunupolitikkinum hjá londunum rundan um okkum

Grundsjónarmið í einum komandi kommunupolitikki eigur framvegis at vera, at allir landsins borgarar fáa somu møguleikar í samfelagnum, uttan mun til, har í landinum teir velja at búseta seg.

Hetta høvuðssjónarmið er ikki tikið við í politikkinum hjá hvørki núverandi landsstýrissamgongu ella ta fyrru samgonguni. Hesin grundleggjandi politikkurin var frammaliga áðrenn búskaparkreppuna ella áðrenn 1990 og hevði verið tað líka síðani 1959.

I dag er hesin politikkur helst sleptur upp á fjall. Dømi her um er flakavinnan á landi, har partar av samfelagnum heilt eru lagdir í sor, meðan aðrir partar koyra víðari við almennum peningi. Hesar avgerðir eru tiknar av stovnum, hvørs leiðsla er politiskt vald og hvørs ogn er almenn. So um politikkarar vaska hendur í hesum málinum, so hjálpir tað lítið fyri tann stýrandi meirilutan.

Loysa skuldar-trupulleikan fyrst

Annars er loysunarorðið hjá flestu kommunu- og landspolitakarum i dag:

– Kommunusamanlegg-

Birgir Mohr:

– Skal talan vera um størri kommunalar eindir, so eigur verandi kaos-støða viðvíkjandi kommunuskuldina at verða loyst fyrst.

ing. Tað er møguligt, at størri eindir betri loysa summi mál, men vit koma eisini at missa við kommunusamanleggingum. Og skal talan vera um størri

kommunalar eindir, so eigur verandi kaos-støða viðvíkjandi kommunuskuldini at vera loysa fyrst. Hetta sigur tann av Føroya Landsstýri setta nevnd eisini í sínum fyribilsstöðu. Men sitandi landsstýri hevur einki gjørt fyri at loysa trupulleikan, kommunuskuldina, og sitandi landsstýrismaður í kommunumálum, sum ann-

Birgir Mohr:

– Tað skal vera eins gott fyri allar borgarar at búa í hesum okkara litla landi, óansæð hvar í landinum vit velja at búa...

ars hevur loysnir á øllum-økum, hevur hvørki í orð ella skrift sagt eitt orð um, hvussu hann ella landsstýri vil loysa henda trupulleika.

Tað nyttar lítið hjá landsstýrismanninum at vísa til kommununevndina og siga, at hon skal koma við álti. Kommununevndin hevur langt síðan sagt, at ein fyriretelt fyri at leggja kommunur saman er, at kommunuskuldin verður loyst sum samfelagstrupulleiki fyrst.

Samanlegging er ikki nóg mikió

Eg kenni meg tí ikki vissan í, at kommunupolitiska loysnin eitur: Kommunusamanlegging. Tað er í hvussu so er ikki nokk. Uppgáubýtið millum land og kommunur eigur eisini at verða endurskodað. Stórmál sum skulamál, heilsumál, almannamál og møguliga havnabýggjar v. m. eiga at umhugsast av nýggjum. Bæði hvør skal gjalda, og hvør skal taka avgerðir. Og eisini, kanska

serliga, við atlit til, at allir borgarar fáa somu tilboð.

Missa nóg við miðsavnin

Eisini má metast um, hvørji øki (ikki neyvturviliga sam- anlagdar kommunur) nátturliga hoyra saman, til dømis eru hóskaði øki: Lækna- økini ella sýslurnar. Vit fáa undir ongum umstøðum fleiri kommunueindir á stóð við Tórshavnar kommunu.

Eitt annað, sum vigar tungt - ella eigur at gera tað - er sentraliseringin ella miðsavnin. Ein føroyskur serfrøðingur, sum býr í Danmark, segði tað so væl í blaðnum hertýr:

– Tað er eingin lukka fyri Føroyar, at fleiri fólk búsetast í Tórshavn ella Suðurstreymi, meðan bygdin ar avtoftast. Men tað leggur sitandi samgonga og einamest sitandi kommunumál- aráðhætti helst einki í, fyri hann er tað kanska nokk, at tey trívast í Tórshavn?

Forboðið móti kommunum at gera fløgur í vinnulívið má sjálvandi takast av. Kommunurnar eiga at varðveita henda møguleika undir vanligum eftirliti.

Birgir Mohr:

– Forboðið móti kommunum at gera fløgur í vinnulívið má sjálvandi takast av. Kommunurnar eiga at varðveita henda møguleika undir vanligum eftirliti

Kommunal útlíknin hevur verið ein hornasteinur í kommunupolitikkinum hjá londunum rundan um okkum í fleiri mansaldrar. Vit eiga at fáa kommunala útlíknin inn í okkara kom-

andi kommunupolitikk, tað er vist. Vit kunnu so altíð skifta orð um, hvussu henda útlíknin skal skipast.

Mugu finna eina solidariska loysn

Hvussu skulu vit so loysa kommunuskuldina?

Ja, vit búa øll í einum litlum samfelag. Tað er í sær sjálvum skuldi sagt so mikió, at vit vara av hvørjum øðrum, og at ein ella onnur solidarisk loysn átti at verið funnin.

Tað nyttar einki at stara seg blindan upp á, hvi tað gekk, sum tað gekk. Og tað eru ymiskar orsøkir til, at

Birgir Mohr:

– Vit eiga at fáa kommunala útlíknin inn í okkara komandi kommunupolitikk...

– Eg haldi, at kreppugrunnurin eigur at vera grundarlag undir eini loysn á kommunuskuldini

kommunurnar eru so ymiskar fyri. Summar kommunur eru illa fyri, tí stórar partar av teirra arbeidsplassum - ja, størsti parturin í onkrum førum - varð tikin frá teimum av hægri myndugleikum og teirra ráðgevarum. Alt innføgdur grundarlagið sveik.

Aðrar kommunur eru illa fyri, hóast arbeiði hevur verið til allar hendur. Flestu kommunur koma illa fyri av oyðslusemi, og búskaparkreppan og tilfeingiskreppan eru høvuðsorsøkin.

Ein sokallað kommunuloysnin varð fyribils funnin í 1995. Henda loysn hjálpti nokrum kommunum, men ikki øllum. Einki er síðan gjørt fyri at hjálpa restini.

– Hvat sigur tú?

Hetta vilja vit í Javnaðarflokkinum

Gev okkum rís, rós og ráð á landsfundi flokksins um vikuskifti:

– Kommunalt sjálfstýri er ein týðningarmikil tátu- r í fólkaraðsligu skip- anini.

– Nærsamfelagið eigur

í enn størri mun at umsita og skipa tey øki, sum beinleiðis viðkoma livilíkindunum í nærumhvørvinum.

– Setningurin »har vit gjalda, skulu vit eisini valda« skal aftur koma at skatta fyri føroysku kommunur-

nar. – Flokkurin vil tí broyta kommunuskipanina soleiðis, at greiður skulnaður verður gjørdur millum skyldur kommunanna og landsins.

– Kommunurnar skulu taka tað inn í skatti, sum neyðugt er til at røkja upp-

gávurnar innan kommunumark og landskassin tað, sum hann í mongum førum í dag áleggur kommunum at gjalda.

(úr virkisskrá flokksins)

Javnaðarflokkurin

Birgir Mohr á Sandi heldur, at vit skulu fáa í laga kommunala útlíknin

Ein kommunalur kreppugrunnur var gjørdur, sum allar kommunurnar gjalda inn í. Síðan hevur ein kommuna brúkt henda grunn til at rósa sær sjálvari fyri tað stóra inngjaldið og illneitast á tær kommunurnar, sum tí verri hava havt fyri neyðini at gera nýtslu av hesum grunni. Tað loysir ongur trupulleikar.

Kreppulánsgrunnurin má vera grundarlagið

Eg haldi to, at hesin grunnur og tað gjald, 1%, sum lógarfest er, eigur at vera grundarlagið undir eini loysn av kommunuskuldini. Røkkur hetta fæið ikki, so má landskassin hjálpa til.

Avvarandi myndugleikar, bæði kommunalir og landsmyndugleikar, eiga sum skjótast at koma við útspeli um eina loysn og síðan at finna saman um eitt felags tiltak, sum helst má setast í verk sum løgtingslóg.

Birgir Mohr

Knívahvessari

Heimsins kvikasti knívahvessari. At brúka bæði innan- og uttan- dura, t.d. tá ið tú fæst við fisk, umborð á bátinum, í kókinum, í havanum o.m.a.

NU AFTUR Á GOYMSLU!!

RUSTFRITT STÁL!
LIVLANGT GARANTI!

Eftir uml. 10 sekundum kanst tú hvesa oll slog av knivum. Eisini knivar við sag ber til at hvesa. Lætt, skjótt og einfalt.

Ring, send fax ella bilegg her:
stk. knívahvessarar á 89,-

Navn:

Búst:

Bygd/byur:

Heil- og smásola:

Pf. Herman Wither

240 Skopun • Tlf. 61620 • Fax 61158

